

50 år siden Leif Løkka fikk gullmedalje i Brüssel

Av Trond Degnes

Jobbet hele tiden i motvind
Hærlendingen Leif Løkka hadde gull i lomma og grønne skoger rundt seg, men de færreste estimerte ham. Den geniale oppfinneren ble sett på som en raring. «Hans væremåte ødela for ham», sier Bjørn Myhre og Berit Mårud om sin onkel. De husker godt mars-dagene for 50 år siden da han ble belønnet med gullmedalje og ærespris i Brüssel by.

Søskenparet bretter ut gamle aviser og ukeblader. I esker ligger det bilder av Leif Løkka – onkelen som de minnes med glede. Samtidig fylles de med vemod over at han ikke ble tatt på alvor av norske myndigheter for sine oppfinnelser. Dag og natt slet Leif Løkka på verkstedet sitt ved den gamle E18 i Hærland. Han hadde klokkertro på at oppfinnelsene skulle slå igjennom og gi «klingende mynt» i kassa.

Ikke tatt alvorlig

Selv om Leif Løkka kunne presentere oppsiktsvekkende testresultater for vakuumbryteren, hjalp det lite her i Norge at enkelte stortingsrepresentanter talte hans sak. Men i utlandet sperret bilprodusenter opp øynene for denne originale oppfinneren fra Hærland.

Ett av de største høydepunktene var *verdensutstillingen i Brüssel i dagene 8.–17. mars i 1968*: «*Salon International*

Leif Løkka i kjent positur – alltid med pipa på plass. Bildet utlånt av Berit Mårud.

da var 17 år gammel. «Det var en ære å få være med tante og onkel. Det var ikke snakk om å ta fly. Onkel Leif var klar på at vi skulle kjøre i hans store Mercedes. Tante Camilla tok også plass i bilen, og så la vi ut på denne festreisen. Vakuumbryteren var selvsagt montert i Løkka sin bil. Det var planen at det skulle tas nøyaktige prøver på bilturen mellom Hærland og Brüssel.»

Mange henvendelser

Etter utstillingen fikk Løkka forespørsel fra 20 forskjellige nasjoner om produksjonsrett for vakuumbryteren. Det manglet ikke på interesse. Fra

Camilla Løkka tanker finsk trailer på 1970-tallet. Bildet utlånt av Berit Mårud.

Tyskland fikk Løkka tilbud om å selge patentet på vakuumbryteren til to store konsern i fellesskap for en sum én gang for alle.

Samtidig kom det spørsmål fra store selskaper om lisensproduksjon. Det gjaldt spesielt konsernet Jaques Bertrand i Antwerpen. De ønsket å produsere for Be-Ne-Lux-landene. Firmaet snakket også om produksjon for Frankrike.

I tiden som fulgte etterpå rullet utviklingen frem og tilbake. Hva som kom konkret ut av disse drøftingene, er vanskelig å få dokumentert. Det

som imidlertid er sikkert, er at Løkka sikret seg et titalls patenter for sine oppfinnelser i mange land. Patenter ble også solgt – blant annet til Finland.

«Det er ingen tvil om at onkel var egen. Han sto på sitt. Det var ikke alltid det gav de beste resultatene», sier Bjørn Myhre ettertenksomt.

Løkka-verkstedet et begrep

Løkka-verkstedet var og er et begrep for mange i Hærland. Folk gikk ut og inn av Løkkas lokaler. Bønder kom for å få redskapen reparert. Betalingen kunne det være så som så med. Men samtalen

Dette er medaljen som Leif Løkka fikk på verdensutstillingen i Brussel i mars 1968. Foto: Trond Degnes.

gikk livlig. Oppfinneren demonstrerte sine nyvinninger villig vekk. Lokale personligheter som arkitekt *Mons Løvfald* og gårdbruker *Jørgen Dahl* var Løkkas venner.

Noen få eksperter så hvor genial hans oppfinnelse var. En av dem var professor *Osmond Jensen* ved daværende NTH i Trondheim. Professoren tok også myndighetene fatt, og i brev til Samferdselsdepartementet 15. november i 1974 skriver han med bakgrunn i positive resultater: «Samferdselsdepartementet bør derfor snarest godkjenne vakuumbryteren som tilleggsutstyr for biler».

Men den ene undersøkelsen avløste den andre. Løkka reiste til Oslo og gikk i korridorene til sentrale myndigheter. Han kjempet sin kamp. I verkstedet monterte han villig vekk sin oppfinnelse. Bileierne skrøt av mindre bensinforbruk, men det store gjennombruddet kom ikke. Selv om

gode resultater kunne legges på bordet, satt det langt inne å gi Løkka den endelige anerkjennelsen. VGs omtale (27. februar 1970) av vakuumbryteren etter en test hos Statens Teknologiske Institutt, sier mye: «Vår konklusjon er at vakuumbryteren totalt sett ikke har noen virkning, og at hvis den først har en virkning, så er den negativ».

Unikt miljø

Mens Leif kjempet for sine oppfinnelser, var kona Camilla krumtappen i driften av bensinstasjonen og kiosken. De faste inntektene sto nok hun for. Hvem husker ikke den spesielle kiosken som hadde så gode pølser og ditto potetstappe?

Kiosken hadde Camilla og Leif bygd opp av to Pobeda-kasser. Dette var «emballasjen» rundt de russiskproduserte bilene som ble imponert til Norge på 1950-tallet.

NORSK OPPFINNELSE

VAKUUMBRYTER

Vi De ha en:

- MILJØVENNLIG BILMOTOR!
- GIFTFRI BILMOTOR!
- SOTFRI BILMOTOR!
- RENERE BILMOTOR!
- LETTERE START BILMOTOR!
- KRAFTIGERE BILMOTOR!
- MINSKET BENSINFORBRUK!

Gullmedaljer
Brussel 1967—1968

Brusselbyens
plakett 1968

Gullmedaljer
USA 1967—1968

Vil De være med på å senke FORURENSNINGENE FRA BILMOTORENE!

Hvis De ikke er interessert, behøver De ikke å lese det som står nedenfor.

Interesserer dette Dem, kan vi nemlig tilby å montere **LOKKAS VAKUUMBRYTER** på Deres bilmotor. De vil da oppnå fullstendig forbrenning, som måleresultatene fra to av USA's godkjente målesentre viser. På gamle biler viser California-testene senkning av CO, HC og NO fra 90—97 %, på nye biler 97—99 %.

De er velkommen til følgende verksteder:

RAGNAR BJØLSAND, Ingeborggt. 2, Oslo 6. Tlf. 67 20 81

BAKKEN AUTO, Fåvang, tlf. 2658

INGAR RUSTAD, bilverksted, Elverum, tlf. 10434

SANDEFJORD BENSIN OG SERVICE, Kåre Pedersen, 66200

FINA BENSINSTASJON, tlf. Porsgrunn 52 180

TORBjørn HANSEN, ARNE HOVIK, Kvernabekkevegen, Stend, 5047, Bergen

TH. NILSEN & CO., Carl Konowsgt. 3, Laksevåg, t. 60200

Avertørert av Leif Løkka, 1878 Høiland — tlf. 89 55 78

Annonse for vakuumbryter
— *Aftenposten* 10.8.1971.

Salget gikk strykende, trailerne rullet inn og fylte tankene. Kioskwarene gikk unna. Og for den bilinteresserte ungdommen i Hærland var livet rundt Løkka-verkstedet et Mekka. Der fikk de skru så lenge de orket.

En av dem var Jonny Løkka. Han arbeidet hos sin onkel i mange år. Han var like mye tusenkunstner som sin onkel. Jonny begynte i verkstedet rett etter folkeskolen og jobbet der til 1966, forteller enken, Synnøve Løkka. Jonny ble bare 65 år.

«Leif var ikke lei å be. Selv når en bil røk om natta, var det bare å ringe Leif», forteller Berit Mårud og minnes utallige opplevelser fra ungdomstiden. «Sto jeg fast i regneoppgaver fra skolen, var det bare å ringe onkel Leif. Kjapt kom løsningen pr. telefon», smiler hun.

«De forstår ikke saken»

Avdøde lærer Arne Sandem var også en stor beundrer av Leif Løkka. Sandem

skriver i sine notater: «De forstår ikke hva saken gjelder fordi de mangler sansen for det beskjedne selvlærte bygdemennesket. Det går ikke an å være spesialist uten høy utdanning.»

Døde i 1980

En tidlig morgen gikk han ut for å luften hunden. Det var søndag den 9. mars 1980. Kanskje han hadde tatt seg fri noen timer for å slappe av litt. Da han var inne igjen, falt han om og døde av hjerneblødning i sitt kjære Granum, 65 år.

Leif Løkka, det selvlærte geniet, døde nær sagt på post.

Denne reportasjen sto første gang i Smaalenenes Avis lørdag 24. mars 2018.

Kilder:

- Indre Smaalenenes Avis.
- Billedbladet NÅ.
- Arne Sandems notater.

Løkka-verkstedet slik det fremsto i sine velmaktsdager. Verkstedet til Leif i bakgrunnen. Caltex-pumpa og kiosken som Camilla styrte. Bildet utlånt av Berit Mårud.